

16 Δεκεμβρίου 2015

Μοναχισμός: Θεσμός πνευματικότητας και πολιτισμού (Χρίστος Κρικώνης, Ομ. Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

/ [Πεμπτούσια](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση:<http://bitly.com/1Y4j8rj>]

Συνεπώς η ζωή του Ορθοδόξου Μοναχισμού δεν έχει καμία σχέση με την φυγή εκ του κόσμου, την αντικοινωνικότητα, την απραξία.

Αντίθετα, θεωρείται ως στάδιον πνευματικών κόπων και ψυχοσωματικών πόνων, διά της εργασίας και προσευχής προκειμένου ο Θεός να παρέχει την αυτάρκειαν σε όσους έχουν ανάγκην, την περίθαλψη σε ασθενείς και κάθε είδους βοήθεια σε όσους την χρειάζονται. Εφ' όσον ο άνθρωπος αποτελείται από σώμα και ψυχή, διπλή οφείλει να είναι η προσπάθεια της αρετής, να κατορθωθεί με σωματικούς κόπους και ασκήσεις πνευματικές της ψυχής.

Γι' αυτό και η πνευματική και ηθική προσφορά του στην κοινωνία διά του έργου που προσφέρεται είναι πολύτιμος. Ο Μοναχισμός είναι δημιουργικός παράγων πνευματικότητας και πολιτισμού[25]. Διότι, όπως παρατηρούμε, στο μοναχισμό όλα τα πράγματα έχουν ένα σκοπό· να ανυψώσουν την ψυχή και να την φθάσουν στον Θεό. Αυτό όμως κατορθώνεται με επίμονη προσευχή, με επίμοχθη εργασία, με αγρυπνία και δάκρυα συντριβής και μετανοίας, με προσφορά έργων, με πρόθυμη φιλοξενία, με μετοχή στην τράπεζα.

Πρέπει, επιπροσθέτως, να παρατηρηθεί ότι στην πνευματική αυτή πορεία του ανθρώπου η αλάθητος γνωστική δύναμη δεν μπορεί να είναι προϊόν του νού ή του λόγου· μόνον ως απόκτημα της συνόλου προσωπικότητάς του είναι δυνατόν να θεμελιωθεί. Η πίστη, ως καθολική λειτουργία της προσωπικότητας, αναδύεται από τον πλούτον της εσωτερικής εμπειρίας, ενισχύεται από την παρατήρηση του περιβάλλοντος και στερεούται από την μαρτυρία της ιστορικής αποκαλύψεως, η οποία είναι θησαυρισμένη στην αγία Γραφή και έτσι κατορθώνει να ανταποκρίνεται σε όλες τις ανάγκες της προσωπικότητας, βιολογικές, ψυχαγωγικές, αισθητικές, ηθικές, πνευματικές.

Οι αξίες του καλού, του αγαθού, του αληθούς, του αγίου, κείμενες πέραν από τις βιολογικές μορφές ζωής, μπορούν να ανευρεθούν μόνον σε μίαν υπερκόσμιο και υπερβατική πηγή-αρχή. Αν αυτή, η πηγή-αρχή, είναι ανύπαρκτος τότε εξαφανίζονται και οι αξίες και μαζί τους εξαφανίζεται και η προσωπικότητα του

ανθρώπου, ο οποίος μεταβάλλεται σε υποδουλωμένο στην φύση άτομο.

Η ανθρώπινη ύπαρξη μόνον υπό την σκιά της αοράτου εκείνης πηγής-αρχής αξιών ευρίσκει νόημα[26]. Οι αξίες δεν συλλαμβάνονται από την νόηση αλλά από το συναίσθημα. Οι αξίες γίνονται κατανοητές όταν εκείνες ακτινοβολούν μέσα μας [27].

Η παρουσία του Θεού στον κόσμο είναι τόσο επιβλητική και συντριπτική, ώστε όσοι έχουν την πρόθεση να την αρνηθούν να αισθάνονται έντονα την πίεσή της. Τελικά όμως αυτοί δεν κατορθώνουν να την απομακρύνουν και απλώς την πολεμούν την πολεμούν δε διότι στο βάθος της υπάρξεως τους την παραδέχονται ως αιωνία και ακατάλυτη πνευματική πραγματικότητα[28].

Έτσι εξηγείται και το γεγονός ότι στον κόσμο είναι ισχυρότερη η αντιθεία από την αθεία. Δεν πολεμεί κανείς ό,τι είναι ανύπαρκτον, αλλ' ό,τι προβάλλεται ως εμπόδιον συνεχώς ενώπιόν του αμετακίνητο και δεν μπορεί να το κατανικήσει.

Και επειδή δεν μπορούν να απομακρύνουν την παρουσία αυτή, την υποκαθιστούν με δευτερογενή πλάσματα, τα οποία διεκδικούν θέση θεότητας, θεοποιούνται δημιουργήματα ή ιδέες (όπως ο υπεράνθρωπος, η επιστήμη, η εργασία, ο άνθρωπος)[29].

Η παρουσία του Θεού στον κόσμο ζητεί αποκάλυψη και αυτή είναι η πίστη, η οποία τον αποκαλύπτει όχι ως αφηρημένη ιδέα ή ενέργεια, αλλά ως προσωπικότητα, όπως είναι πράγματι.

Το Άγιο πάντοτε προκαλούσε και προκαλεί ή το μεγάλο μίσος ή τον βαθύ σεβασμό [30].

25. Βλ. σχετικά το συλλογικό έργο Μοναχισμός και σύγχρονος κόσμος, Αθήναι 1963, Χρ. Κρικιώνη, Ο Μοναχισμός..., μν. έργ., σ. 349-377 και Αρχιμ. Αγαθαγγέλου Κοτρωνη, Ο Μοναχισμός, Αθήναι 1963, επί τη Χιλιετηρίδι του Αγίου Όρους, Άθως.
26. Βλ. Π. Χρήστου, Η αποφατική Θεολογία, Θεολογικά Μελετήματα 3, Νηπτικά και Ησυχαστικά, Θεσσαλονίκη 1997, σ. 255.
27. Βλ. Ε. Θεοδώρου, Προϋποθέσεις της δικαίας κρίσεως (Λόγος στα πλαίσια εορτασμού των Δικαστών), Αθήνα 1996, σ. 21-22. Επίσης του αυτού, Η έννοια της Δικαιοσύνης στην Αγία Γραφή, ανάπτυπον εκ του περιοδικού, «Θεολογία», Αθήναι 1994 και Η δικαιοσύνη κατά τους Τρεις Ιεράρχες και τον Άγιο Αυγουστίνο, ανάπτυπον εκ του περιοδικού «Θεολογία», Αθήναι 1994. Επίσης του Γ.Θ. Ράμμου, Η Συμβολή της παιδείας εις την απονομήν της δικαιοσύνης, Αθήναι 1965.

28. Βλ. Χρ. Κρικώνα, Η Ακατάλυτη παρουσία του Θεού στον κόσμο κατά τους Πατέρες της Εκκλησίας, Πατερικά Μελετήματα, τ. Α΄, β΄ έκδοση, Θεσσαλονίκη 2008, σ. 25-44.
29. Βλ. Π. Χρήστου, Η αποφαιτική Θεολογία, σ. 256.
30. Π. Χρήστου, Το μήνυμα του Αγίου Όρους, σ. 94-96 έ.